

ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σχ. Έτος: 2014-2015

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ Α΄ ΑΡΣΑΚΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ

Ο ΤΙΤΛΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

Αντιγόνη : Μία ηρωίδα του παρελθόντος, του παρόντος αλλά και του μέλλοντος.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (ΠΕ)	ΔΙΑΤΙΘΕΜΕΝΕΣ ΩΡΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ (ΦΟΡΕΑΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ)
Βασιλική Τσιράκη	ΠΕ2	1	ΝΑΙ	

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Α. ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΣΑΦΩΣ ΔΙΑΤΥΠΩΜΕΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

(Μέχρι 250 λέξεις):

Η Αντιγόνη είναι η κόρη αυτή που γεννιέται μέσα σε συνθήκες που δεν τις διάλεξε αλλά που καθόρισαν τη μοίρα της και τις επιλογές της. Είναι η ηρωίδα που βρίσκει τη δύναμη να στέκεται ολόρθη και να αντισταθεί από το ύψος του μεγαλείου της τις κρεόντειες μικρότητες με περιφρόνηση αλλά όχι με μίσος. Έχει αποφασίσει να αγαπά ακόμη κι αν αυτό σημαίνει ότι θα παλέψει με πολύ ισχυρότερους της ανθρώπους και θα πεθάνει. Όμως ο θάνατός της αυτός ήταν απλά σωματικός. Η ίδια, οι ιδέες της, τα πιστεύω της είναι ο φάρος που προστατεύει και το άστρο που καθοδηγεί στα ασφαλή λιμάνια τους ανθρώπους που νιώθουν αποπροσανατολισμένοι, φοβισμένοι ακόμα, μέσα στο σύγχρονο κόσμο και στο δίκαιο της πυγμής που βλέπουν πως επικρατεί.

Με αυτές τις σκέψεις οδηγό, στη συγκεκριμένη ερευνητική εργασία οι μαθητές της Β΄ Λυκείου, οι οποίοι διδάσκονται το έργο «Αντιγόνη» του Σοφοκλή στο ωρολόγιο πρόγραμμα, θα κατανοήσουν βαθύτερα τις συνθήκες που οδηγούν ανθρώπους καθημερινούς στο μεγαλείο καθώς και τα συναισθήματα, τις σκέψεις και το ήθος που τους διακατέχουν. Ειδικότερα, θα διερευνήσουν:

- Το χαρακτήρα της Αντιγόνης όπως αυτός αποτυπώνεται στα έργα του Σοφοκλή και του γάλλου δραματουργού Ζαν Ανούιγ.
- Τις συνθήκες που οδήγησαν στο θρόνο τον Κρέοντα και τον τρόπο που αυτές μετέβαλαν ή αποκάλυψαν το τυραννικό του πρόσωπο.
- Τον αντιηρωικό χαρακτήρα που σκιαγραφεί η Ισμήνη αλλά και την ανθρωπινή αδυναμία.
- Την ευαισθησία και τον ιδεαλισμό του Αίμονα αλλά και το ρόλο του λαού, την κοινή γνώμη που εκπροσωπούν οι πολίτες της Θήβας.
- Περιπτώσεις της νεότερης και σύγχρονης ιστορίας που αναδεικνύουν παρόμοιους ήρωες.
- Δραματοποιήσεις μονολόγων των ηρώων ή διαλογικών τους μερών όπου αναδεικνύονται οι σκέψεις και οι συγκρούσεις τους.

Β. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ (κριτήρια επιλογής θέματος, συσχέτιση με διδασκόμενα μαθήματα, αναμενόμενα μαθησιακά οφέλη κ.λπ., ενδεικτικά μέχρι 300 λέξεις).

Κύκλος: «Τέχνη και Πολιτισμός»

Εμπλεκόμενα Μαθήματα: Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Καλλιτεχνική Παιδεία, Νεοελληνική Γλώσσα, Ιστορία, Πληροφορική.

Με αφορμή το διδακτικό αντικείμενο με το οποίο ασχολούνται οι μαθητές στη Β΄ Λυκείου στα Αρχαία Ελληνικά, την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, επελέγη το συγκεκριμένο ερευνητικό θέμα ώστε να υπάρξει μια βαθύτερη προσέγγισή του μέσα από τη σύγκρισή του με το ομώνυμο έργο του Ανούιγ. Μέσα από την αναζήτηση των ομοιοτήτων και των διαφορών τους, την ανάλυση των εκάστοτε συμπεριφορών των ηρώων, την ταύτιση-αντίθεση-κατανόηση που θα γεννηθούν στις ψυχές των μαθητών για αυτά τα πρόσωπα θα επιτευχθεί η ουσιαστικότερη αντίληψη των έργων. Επίσης, μέσω της αναζήτησης ανάλογων γεγονότων από τη νεότερη και τη σύγχρονη ιστορία θα εννοήσουν το διαχρονικό αγώνα του ανθρώπου για το δίκαιο και την ελευθερία και θα γνωρίσουν παρόμοιες ιστορικές προσωπικότητες. Τέλος, με τη δραματοποίηση μερών των έργων θα συνεργαστούν πολυεπίπεδα και θα διαμορφώσουν το αισθητικό τους κριτήριο.

Αναμενόμενα μαθησιακά οφέλη

Οι μαθητές, εμπλεκόμενοι στις δραστηριότητες της προτεινόμενης ερευνητικής εργασίας, έχουν τη δυνατότητα:

- Να γνωρίσουν σε βάθος ένα ξεχωριστό και συναρπαστικό γραμματειακό είδος της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας που συνδυάζει σε ενιαίο θέαμα ή ανάγνωσμα τις τέχνες του λόγου, της μουσικής, της όρχησης και της σκηνογραφίας με τη δράση επί σκηνής των υποκριτών που υποδύονται τους ρόλους των ηρώων του έργου
- Να συνειδητοποιήσουν τη σχέση της με τα άλλα γραμματειακά είδη
- Να γνωρίσουν τη δομή και τα μέρη της τραγωδίας και την αντιστοιχία τους με τα μέρη και τη διάρθρωση των σύγχρονων θεατρικών έργων
- Να μπορέσουν να νιώσουν πότε ο ήρωας είναι τραγικό πρόσωπο και να διακρίνουν τις έννοιες της ύβρης, της άτης, της νέμεσης, του τραγικού
- Να διαπιστώσουν τις επιδράσεις που άσκησε το αρχαίο ελληνικό δράμα σε μεταγενέστερους δραματοουργούς, αξιοποιώντας παράλληλα κείμενα
- Να συλλάβουν τα διαχρονικά παιδευτικά μηνύματα της τραγωδίας και την ανταπόκρισή τους σε αιώνια υπαρξιακά προβλήματα του ανθρώπου, ώστε να τα μετουσιώσουν σε δυναμογόνα σπέρματα ζωής
- Να πειραματιστούν με τη θεατρική απόδοση του έργου εμπλεκόμενοι σε όλους τους ρόλους που απαιτούνται για το ανέβασμα μιας παράστασης (ηθοποιοί, σκηνοθέτες, σκηνογράφοι, ενδυματολόγοι, μουσικοί)

Στάσεις

- Ανάπτυξη ενδιαφέροντος και θετικής στάσης προς την αρχαία ελληνική λογοτεχνία, τη σύγχρονη δραματολογία, την ιστορία, το θέατρο
- Ενίσχυση του πνεύματος της συνεργατικότητας, της ανταλλαγής απόψεων και της κριτικής αποδοχής ή απόρριψης των αντιλήψεων των άλλων, του αμοιβαίου σεβασμού και της κοινωνικοποίησης μέσα από την ομαδοσυνεργατική εργασία.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΗΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΜΕΘΟΔΟΥ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΘΕΙ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΧΘΟΥΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗΣ (μέχρι 200 λέξεις)

Οι μαθητές/τριες θα ασχοληθούν τόσο με το έργο του Σοφοκλή όσο και του Ανούιγ με σκοπό να αναλύσουν και να κατανοήσουν σε βάθος τους ήρωες, τους προβληματισμούς τους και τη δράση τους. Θα αναζητήσουν σχόλια από διάφορες πηγές και θα τα συνδυάσουν με τη δική τους τοποθέτηση. Θα παρακολουθήσουν τις αντίστοιχες παραστάσεις που έχουν προβληθεί και θα πλάσουν τους ήρωες υπακούοντας και τεκμηριώνοντας τη θέση τους μέσα από τα λόγια των συγγραφέων. Μπορούν επίσης να συνδυάσουν λόγια και από τα δύο έργα στην προσπάθειά τους να δώσουν περισσότερη έμφαση στα σημεία εκείνα που θεωρούν πιο σημαντικά και που δεν καλύπτονται μόνο από τον ένα δραματούργο.

Η διδασκαλία υλοποιείται σε ένα περιβάλλον συνεργατικής μάθησης, όπου οι μαθητές/τριες έχουν ενεργό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία και εργάζονται σε μικρές ομάδες ετερογενείς ως προς το φύλο, την επίδοση, τη φυλή, κλπ.

Το τμήμα χωρίζεται σε ομάδες εργασίας, κάθε μια από τις οποίες αναλαμβάνει να μελετήσει μια ή περισσότερες πτυχές του θέματος.

Ενδεικτικές πτυχές μπορεί να είναι οι ακόλουθες:

- Ηθογράφηση των ηρώων παράλληλα με τις συνθήκες στις οποίες καλούνται αυτοί να δράσουν
- Παρουσίαση ηρώων και της δράσης αυτών από τη νεότερη και τη σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας και του κόσμου που βρέθηκαν σε ανάλογες συνθήκες
- Θεατρικά δρώμενα από αυτά τα έργα με την προσθήκη της μουσικής αλλά και με τις σκηνοθετικές και σκηνογραφικές οδηγίες που τα ίδια τα παιδιά θα επιλέξουν

Δ. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΕΧΝΗΜΑΤΟΣ (μέχρι 200 λέξεις)

Αναμενόμενα αποτελέσματα:

- Να επισημάνουν το βασικό πρόβλημα της τραγωδίας, που δημιουργείται από τη στάση των ηρώων απέναντι στην οφειλόμενη τιμή προς τους νεκρούς
- Να προχωρήσουν στη στάση των ανθρώπων διαχρονικά απέναντι σε καθεστώτα που καταστρατηγούν τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα της ζωής, της ελευθερίας, της μόρφωσης
- Να αισθανθούν ότι η τραγικότητα των προσώπων προκύπτει από την προσωπική τους βούληση και επιλογή
- Να εγκολπωθούν τις αρχές και τα ιδεώδη που προβάλλονται στα έργα
- Να εξελιχθούν οι μαθητές σε ενεργούς διά βίου μαθητές.
- Να συμμετάσχουν ενεργά και να συνειδητοποιήσουν τους μηχανισμούς που συστήνουν και διαμορφώνουν τη δική τους σκέψη.
- Να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, να αυτενεργούν, να σκέφτονται δημιουργικά και ενεργητικά.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα να συνεργάζονται μέσα από μια ομαδοσυνεργατική διαδικασία μάθησης.

Ενδεικτικά, οι μαθητές/τριες μπορούν να εμπλακούν στη διαδικασία της δραματοποίησης της «Αντιγόνης» μέσα από το συνδυασμό αποσπασμάτων και από τα δύο έργα, του Σοφοκλή και του Ανούιγ. Θα μπορούσαν να ανεβάσουν στη σκηνή το έργο από τη δική τους σκηνοθετική σκοπιά.

Ε. ΠΟΡΟΙ – ΥΛΙΚΑ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ-ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ-ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΩΝ

- Το έργο του Σοφοκλή και του Ανούιγ «Αντιγόνη»
- Διαδικτυακές πηγές για τις παραστάσεις και κάποιες ενδεικτικές προτάσεις
- Ιστορικά ντοκουμέντα από πολυτροπικά κείμενα προς τεκμηρίωση γεγονότων παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αντίστοιχης επανάστασης των ανθρώπων
- Πρόσκληση ανθρώπου από τον καλλιτεχνικό χώρο για συζήτηση σχετικά με το έργο και για συμβουλές σκηνοθετικής και υποκριτικής φύσεως
- Επαφή με μουσικό που έχει ασχοληθεί με τα χορικά ή και τα μουσικά όργανα της αρχαίας εποχής
- Παρακολούθηση θεατρικής παράστασης

ΣΤ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bloom, B.S. & Krathwohl, D.R. (1999). Ταξινομία διδακτικών στόχων, Τόμος Α΄ –Γνωστικός Τομέας. Μετάφραση: Αλεξάνδρα Λαμπράκη-Παγανού.
- Αθανάσιος Βερτσέτης, (1999). Διδακτική της Αρχαίας Γραμματείας, Τόμος Β΄
- Ιωάννης Μπάρμπας, Αρχαίοι Συγγραφείς-Σοφοκλής «Αντιγόνη», εκδ. Ζήτρος
- Ζαν Ανούιγ, Θεατρικά κείμενα «Αντιγόνη»

Ζ. ΣΧΟΛΙΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΟΙ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ